

קריאה בחקירות פילוסופיות לויטגנשטיין
אוניברסיטת בן גוריון, חורף תשפ"ג

נקרא בחיבורו המאוחר של לודוויג ויטגנשטיין "חקירות פילוסופיות" (בעיקר בחלקו הראשון, עד סעיף 315). מתוכו נבקש לעמוד על מגמותיו היחודיות בפתרון של שאלות יסודיות בפילוסופיה של הלשון, ועל המשתמע מהן לסוגיות הרוח-עולם בפילוסופיה של הרוח ולהבנת מקומו של האדם בעולם. מהנושאים הספציפיים שנעייין בהם: התמונה האוגוסטינית של השפה, משמעות והבנה, צורת חיים, משחק-לשון, דמיון משפחתי, פרדוקס הפירוש (המכונה גם 'פרדוקס הכללים'), שפה פרטית ועוד. את הקריאה ב'חקירות' נלווה בקריאה בספרות המשנית הענפה על ויטגנשטיין ונעמוד על מחלוקות מרכזיות בפרשנות הגות

Reading in Wittgenstein's Philosophical Investigations

This course will be devoted to a close study of Wittgenstein's Philosophical Investigations (mainly sections 1 through 315). We shall aim to distill from our reading some of Wittgenstein's revolutionary contributions to the philosophy of language, and to follow their implications on issues in the philosophy of mind and on understanding Man's place in the world. Specific themes discussed will include: the Augustinian picture of language, the nature of meaning and understanding, form of life, language games, family resemblance, rule-following, private language and more. We shall also meet and discuss some of the complex interpretative debates concerning the Investigations' interpretation.

מילות מפתח:

1. משמעות לשונית, משמעות כשימוש
2. הבנה
3. משחק לשון
4. אובייקטיביות
5. הבנה הדדית
6. נורמטיביות
7. סופיות

תכנית הקריאה והשיעורים:

ש	סעיפים	נושא
1		פתיחה
2	1-17 ; א: 1-27	התמונה האוגוסטינית, לימוד שפה והסברי משמעות, משחקי לשון, שימוש במילים
3	1-27 ; ב: 18-27	בכורת התיאור בהבנת מהות הפסוק, שימוש בפסוקים, שימוש ומבנה
4	27-45 ; א: 28-64	הגדרה מצביעה, שאלת שלמותה, מעמדה בכינון היחס שפהועולם, אינדקסיקלים
5	28-64 ; ב: 46-64	פשוטים ודגמים, עקרון ההקשר, חישוביות
6	65-88	דמיון משפחתי, עמימות, קביעות המובן, החזרת השפה לשימוש היומיומי
7	138-184 ; א: 138-155	ה'גאומטריה' של גופי-משמעות, יכולות מושגיות ויכולות טרום-מושגיות, פרספקטיבת גוף ראשון, הבנה כנטייה
8	138-184 ; ב: 156-184	קריאה, הדקדוק המיוחד של הבעת יכולת, קריטריון והבסה
9	185-242 ; א: 185-205	התאמה וציות לכלל, פרדוקס הפירוש (קריפקי ואנטי-ריאליזם)
10	185-242 ; ב: 206-242	טכניקות, פרקטיקות, הסכמות (מקדוול)
11	243-317 ; א: 243-280	טיעוני 'השפה הפרטית' (א): פרטיות, הגדרה אצבעתית פרטית
12	243-317 ; ב: 281-315	טיעוני 'השפה הפרטית' (ב): אנשים נפשות ומכונות; הבעה ותיאור, הפנימי והחיצוני, התנהגות(נות)
13		קריטריון (מקדוול וקאוול)

אופציונלי: דילוג על סעיפים 156-178, והקצאת שיעורים 8 ו9 לקריאת 179-205 + קריפקי

מטלות הקורס:

נוכחות בשיעורים היא חובה. לקראת כל שיעור תתבקשו לקרוא את הסעיפים בחקירות שיידונו בשיעור על פי הרשימה לעיל. לקראת כל שיעור אשאל שאלה להנחיית הקריאה. מתוך 12 המטלות (לקראת שלושה-עשר השיעורים בקורס) תידרשו להגיש לפחות 9. מטלת הסיום בקורס תהיה בחינת בית. במסגרתה תתבקשו להשיב על שאלות שנוגעות לנושאים שנידונים בספר ועלו בשיעור. בתשובותיכם תידרשו לפרש בדקדקנות סעיף *בחקירות* שנוגע לנושא השאלה. את הסעיף תבחרו בעצמכם, תוך תיאום איתי.

מתכונת הציון בקורס: הגשת תשע מטלות היא תנאי-סף לכתיבת הבחינה ולעמידה בקורס. ציון הקורס ייקבע על פי ציון הבחינה (80%) בשקלול המטלות (20%).

שאלה לדוגמא:

ויטגנשטיין מזהיר אותנו שלא לטשטש את ההבדל בין 'התכוונתי במילה לכך וכך' לבין 'משמעותה של המילה עלתה על דעתי'. עמדו על ההבדלים החשובים בין שני המושגים, ועל חשיבותם להבנת 'כוונה' 'הבנה' ו'משמעות'. שלבו בתשובתכם פירוש מדויק לסעיף מהחקירות. (הגבלה שהיא הדרכה: בתוך תשובה לשאלה זו אפשר לקפל עולם [ויטגנשטייני] ומלואו. **כדי לאפיין את רמת הפירוט שנדרשת בתשובה**, אני מגביל אותה ל1000 מלים (כולל הפירוש לסעיף בחקירות).

רשימת קריאה (המכוכבים בלבד חובה)

*ויטגנשטיין, ל', חקירות פילוסופיות, תרגמה עדנה אולמן-מרגלית, מאגנס, ירושלים, תשנ"ה, 1-315
Wittgenstein, L. (1953): *Philosophical Investigations*, trans. G. E. M. Anscombe, Oxford: Blackwell.

Wittgenstein, L. (2009): *Philosophical Investigations*, 4th edition, P.M.S. Hacker and Joachim Schulte (eds. and trans.), Oxford: Wiley-Blackwell.

ברעלי ג': אבות הפילוסופיה האנגליטית, ויטגנשטיין, הוצאת גרעין תשס"ט, פרקים 1 ו-5 (גם ב: <http://pluto.huji.ac.il/~barelli/articlesinheb.html>)

מלכיאל א': (2018) *ממשמעות לשימוש: פירוש לסעיפים 1-315 בחקירות פילוסופיות*. ירושלים: כרמל
(2020) *מהסתר לגילוי: פירוש לסעיפים 316-693 בחקירות פילוסופיות*. ירושלים: כרמל

ספרי מבוא:

Fogelin, R. (1987): *Wittgenstein* (2nd edition), Routledge and Kegan Paul, London 001364619 B 3376.W564F63 1995 (שומר)

Kenny, A. (2006): *Wittgenstein* (revised edition), Blackwell, Oxford 001224815 B 3376.W564K4 1973 (שומר)

פרשנות צמודה של החקירות:

Baker, G. and Hacker P. M. S. (1983): *Wittgenstein: Understanding and Meaning, An analytical commentary on Wittgenstein's Philosophical Investigations*, Vol. 1., Chicago: University of Chicago Press (ברכישה)

Baker, G. P. and Hacker P. M. S. (1985): *Wittgenstein: Rules, Grammar and Necessity, An analytical commentary on the Philosophical Investigations*, Vol. 2., Oxford: Basil Blackwell. 001362774 B 3376.W563P5323 1980 (שומר)

אחרים:

Cavell, S. (1979): *The claim of Reason*, Oxford University Press

Diamond, C. (1991): *The realistic spirit: Wittgenstein, philosophy, and the mind*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, chp. 1 esp. 64ff, and chp.7 sec 1-4, 206ff-217

Glock, H. J. (1996): *A Wittgenstein Dictionary*, Blackwell, Oxford

Goldfarb W., 'I want you to bring me a slab: Remarks on the opening sections of the Philosophical Investigations', *Synthese* 26 1983

Kelly, M. L. (1991): "Wittgenstein and Mad Pain." *Synthese* 87: 285-294

Kenny "the verification principle and the private language argument", in Canfield, J.V., ed., (1986) *The Philosophy of Wittgenstein, Volume 9: The Private Language Argument*, New York: Garland

- *Kripke, S. A. (1982): *Wittgenstein on Rules and Private Language*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, chps *1, *2, 3 up to p.99
002013953 B 3376.W564K74 1982 (שמור)
- McDowell J. (1982): 'Criteria, defeasibility and knowledge' *Proceedings of the British Academy* LXVIII
- McDowell, J. (1984): "Wittgenstein on Following a Rule", rpr. in *Mind Value and Reality*, chp. 11 (at least sections 1-12, with 3&9 optional too)
- McDowell, J. (1989): "One Strand in the Private Language Argument", rpr. in *Mind Value and Reality*, chp. 13
- McDowell J. (1991): 'Intentionality and Interiority in Wittgenstein: Comment on Crispin Wright', rpr. in *Mind Value and Reality*, chp. 14
- McDowell J. (1993): 'Meaning and Intentionality in Wittgenstein's later philosophy', rpr. in *Mind Value and Reality*, chp. 12
- Monk R., *Ludwig Wittgenstein: the Duty of Genius*, London 1990
- Travis, Charles (1991). "Critical Notice: Annals of Analysis", *Mind* 100, pp. 237-264